

Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi

Araştırma Makalesi

Gümüşova Meslek Yüksekokulu'nda İş Güvenliği Bilincinin Belirlenmesi

Selman AKSOY^a, Bekir ÇEVİK^{b,*}, Nevzat ÇAKICI^c

^a İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bölümü, Gümüşova MYO, Düzce Üniversitesi, Düzce, TÜRKİYE

^b Kaynak Teknolojisi Bölümü, Gümüşova MYO, Düzce Üniversitesi, Düzce, TÜRKİYE

^c Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Orman Fakültesi, Düzce Üniversitesi, Düzce, TÜRKİYE

* Sorumlu yazarın e-posta adresi: bekircevik@duzce.edu.tr

ÖZET

Meslek Yüksekokullarının amacı gerçek anlamda sanayinin ihtiyacı olan ara kademe teknik elemanlarını yetiştirmektir. Bu okullar öğrencilere, teorik bilginin yanında mesleki bilgi ve beceri de kazandırmaktadır. Ayrıca öğrenciler, iş hayatında karşılaşacağı çeşitli durumlar (işçi sağlığı, iş güvenliği, meslek hastalıkları v.b) konusunda da bilinçlendirilmektedir. Bu çalışmada, öğrencilerin işçi sağlığı ve güvenliği (İSG) konusunda meslek yüksekokulundan beklentileri ve aldıkları eğitim ile sahip oldukları İSG bilinçlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Düzce Üniversitesi Gümüşova Meslek Yüksekokulu bünyesinde bulunan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği, Metalurji, Kaynak Teknolojisi, Makine Resim ve Konstrüksiyonu ve Üretimde Kalite Kontrol programlarının her birinden 40'ar öğrenci olmak üzere toplam 200 öğrenciye 20 sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ara kademe teknik eleman yetiştiren Meslek Yüksekokullarında müfredat düzeyinde gerekli düzenleme ve güncellemelerin yapılması iş hayatına atılacak öğrenciler için faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Meslek Yüksekokulu, İşçi sağlığı, İş güvenliği

Determination of Occupational Safety Awareness in Gümüşova Vocational School

ABSTRACT

The main aim of vocational schools is to train technicians who would be able to fill the gaps properly in the industry. These schools provide not only theoretical knowledge but also practical experience to their students. On the other hand, the students are educated to be more conscious of about some cases (occupational health, occupational safety, occupational diseases) that they can possibly encounter in industrial or business environment. In this research, it is aimed to determine and reveal the expectations of students from vocational schools and their awareness about education and occupational health and safety. In this sense, a survey consisting of 20 questions was conducted with 200 students by choosing 40 students from the departments of Labor Health and Occupational Health, Metallurgy, Welding Technology, Mechanical Drawing-Construction of Machine and Quality Control in Production at Gümüşova Vocational School of Düzce University. The evaluation has been fulfilled through the results of survey. According to the results of survey, it is concluded that

what kind of arrangements and revisions would be beneficial for students who will be employed in the industry in near future.

Keywords: Vocational schools, Labor health, Occupational health

I. GİRİŞ

İş güvenliği, iş yerlerindeki çalışma koşullarının sağlık ve güvenlik içinde olmasını temin eden ve sonucunda iş kazaları ile meslek hastalıklarını azaltan bir konudur. İş güvenliği hukuki açıdan işin yapılması sırasında işçilerin karşılaştığı tehlikelerin ortadan kaldırılması ve/veya azaltılması konusunda esas olarak işverene kamu hukuku temelinde getirilen yükümlere ilişkin hukuk kurallarının bütünüdür [1].

Dünyada her 15 saniyede 1 işçi iş kazası ve/veya meslek hastalığı nedeniyle hayatını kaybetmekte, her 15 saniyede 160 işçi işle ilgili kaza geçirmektedir. İş kazası ya da işle ilgili hastalıklar sonucunda her gün 6.300 işçi, yılda ise 2,3 milyon işçi hayatını kaybetmektedir. Her yıl 270 milyon iş kazası meydana gelmekte ve 160 milyon kişi meslek hastalıklarına yakalanmaktadır. İSG uygulamalarındaki yetersizliğin maliyeti, yıllık gayri safi yurt içi hâsılanın %4'ü olarak tahmin edilmektedir. İşyerindeki sağlık ve güvenlik koşulları sosyal gruplar, ekonomik sektörler ve ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Nüfusun büyük bölümünün tarım, madencilik, balıkçılık gibi tehlikeli işkollarında istihdam edildiği gelişmekte olan ülkelerde ölümler ve yaralanmalar daha yoğun yaşanmaktadır. Bunun yanı sıra dünyanın her yerinde en yoksul ve en az korunan kadın, çocuk ve göçmen işçiler de iş kazası ve meslek hastalıklarından en çok etkilenen sosyal grupları oluşturmaktadır [2,3].

Bir toplumda sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamın sağlanabilmesi için işçi sağlığı ve iş güvenliğini çok etmenli bir sistem olarak görmek, kişileri yaşadıkları ve çalıştıkları çevreleri ile bir bütün olarak ele almak ve sağlığın korunmasına öncelik vermek gerekir [4].

İş sağlığı ve güvenliği eğitiminin amacı 07/04/2004 tarih ve 25426 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte”, “İş yerlerinde sağlıklı ve güvenli bir ortamı temin etmek, iş kazaları ve meslek hastalıklarını azaltmak, çalışanları yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek, onların karşı karşıya buldukları mesleki riskler ile bu risklere karşı alınması gereken tedbirleri öğretmek ve iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturarak uygun davranış kazandırmaktır” şeklinde ifade edilmektedir [5,6]. 15/06/2013 tarihinde revize edilen 28648 sayılı “Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte” çalışanlara verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin usul ve esaslarını düzenlemektedir.

İSG alanında belirlenen ilke ve standartların en önemli hedefi çalışmanın güvenli ve sağlıklı ortamlarda gerçekleştirilmesidir. Bu hedefe ulaşmanın yollarından biri de taraflar arasında sağlanacak işbirliği ile eğitime gereken önemin verilmesidir [2].

Yaşadığımız yüzyılda insan hayatı ve iş yaşamını etkileyen bilgi ve teknolojik gelişmeler görülmektedir. Bu gelişmeler de iş yaşamının daha güvenilir ve kaliteli hale getirilmesi için işletmeleri zorlamakta, iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemek için işçi sağlığı ve güvenliği eğitiminin gerekliliğini göstermektedir. Bugün bir iş yerinde etkin bir İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminin

uygulanmasının, o iş yerinde çalışanların moralini yükselttiği, iş verimini arttırdığı, iş kazaları ve meslek hastalıklarını azalttığı, işçi-işveren ilişkilerini olumlu yönde etkilediği herkesçe bilinen bir gerçektir. Bir ülkenin gelişmesi, insan gücünün ve doğal kaynakların en etkili ve en verimli bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Türk endüstrisinin en önemli ihtiyacı da üstün nitelikli teknik insan gücü olduğuna göre, işçi sağlığı ve güvenliği eğitimine gereken önemin verilmesi de kaçınılmazdır [7].

Bu amaçla sanayinin ihtiyacı olan ara kademe teknik eleman yetiştiren bir meslek yüksekokulda, öğrenim gören öğrenciler ile anket çalışması yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile öğrencilerin iş güvenliği bilincinin belirlenmesinin yanı sıra aldıkları eğitimin iş güvenliği bilincinin artmasına olan etkisi belirlenmiştir.

II. YÖNTEM

Bu çalışmada, öğrencilerin işçi sağlığı ve güvenliği (İSG) konusunda meslek yüksekokulundan beklentileri ve aldıkları eğitim ile sahip oldukları İSG bilinçlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, uygulanan anket çalışması için Düzce Üniversitesi bünyesindeki meslek yüksekokulları içerisinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği programı bulunan Gümüşova Meslek Yüksekokulu seçilmiştir. Gümüşova Meslek Yüksekokulu 2008 yılında kurulmuş ve beş programda (İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği, Metalurji, Kaynak Teknolojisi, Makine Resim ve Konstrüksiyonu ve Üretimde Kalite Kontrol) 673 öğrenci ile eğitim öğretime devam etmektedir.

Tablo 1. Anket soruları

No	Sorular
1	İş sağlığı ve güvenliği dersinin programınızda verilmesi gereken bir ders olduğuna düşünüyor musunuz?
2	İş sağlığı ve güvenliği derslerinin iş güvenliği bilincini arttırdığına inanıyor musunuz?
3	Ders hocalarınız tarafından iş güvenliği konusunda yeterince bilgilendirildiniz mi?
4	Eğitim gördüğünüz bina ve laboratuarlarda iş sağlığı güvenliği ile ilgili uyarı levhaları yeterli mi?
5	İş güvenliği levhaları sizi iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönlendirmede etkili olacağını düşünür müsünüz?
6	İş güvenliği öğrenimi ve uygulama noktasında siz ve arkadaşlarınızın yeterli hassasiyeti gösterdiğinize inanıyor musunuz?
7	Mesleğinizle ilgili iş sağlığı güvenliği ile alakalı yönetmelik, mevzuat ve diğer yayınları(kitap, makale, vb) araştırıyor musunuz?
8	Programınızdaki diğer derslerinizin hocaları, mesleki derslerinizle ilgili iş sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli uyarıları ve bilgilendirmeleri yapıyor mu?
9	Programınızdaki derslerin içeriğine iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir konu veya bölümün konmasını faydalı bulur musunuz?
10	Programınızla ilgili güncel iş kazaları ve meslek hastalıklarından haberdar mısınız?
11	Staj yaptığımız yerlerdeki uyarıcı işaretler ve levhaların çalışanları yeterince yönlendirdiğine inanıyor musunuz?
12	Staj yaptığımız yerlerdeki yöneticilerin iş güvenliğinin önemi ile ilgili bilince sahip olduklarına inanıyor musunuz?
13	Ulusal ve uluslararası düzeydeki kongre, sempozyum ve toplantıları takip ediyor musunuz?
14	Programınızda ilkyardım ile ilgili derslerin verilmesini faydalı bulur musunuz?
15	İş kazalarına maruz kalan bir kişiye nasıl bir ilk müdahale yapılması gerektiğini biliyor musunuz?
16	İş kazaları ve meslek hastalıklarının işçiye, işverene ve devlete olan maliyetlerinden ve zararlarından haberdar mısınız?
17	İş sağlığı güvenliğine dikkat etmenin iş verimliliği ve kaliteyi arttırdığını düşünüyor musunuz?
18	İş sağlığı ve güvenliği konusunda okul dışındaki eğitim, seminer ve bilgilendirme toplantılarına katılıyor musunuz?
19	Mesleğiniz ile alakalı kkd(kişisel koruyucu donanımları)'lerin iş kazalarını ve meslek hastalıklarını engelleyeceğine inanıyor musunuz?
20	Yürürlükte olan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzüklerden haberdar mısınız?

Yapılan çalışmada, her programın 1. ve 2. sınıflarında eğitim gören rastgele 40 öğrenci seçilmiş ve toplam 200 öğrenciye 20 sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. Anket sonuçlarını değerlendirmek için bilgisayar ortamında Microsoft Office Excel 2007 programı kullanılmış, elde edilen sonuçlara göre değerlendirme yapılmıştır. Anket çalışmasında öğrencilere yönlendirilen sorular, öğrencinin eğitiminde etkili olan tüm unsurları (meslek yüksekokulu, program müfredatları, öğrenci, öğretim elemanları ve staj yapılan işletme) kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Anket çalışmasında puanlama aralığı 1-5 (4 puan), değerlendirme ise beş farklı cevap olacak şekilde belirlenmiştir. Bu durumda her bir değerlendirme cevabı 0,8 puan olarak hesaplanmıştır. Öğrencilere sorulan anket soruları Tablo 1, puanlama aralığı ve değerlendirme Tablo 2 ve anket sonuçlarının değerlendirilmesi ise Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2. Puanlama aralığı ve değerlendirme

Puanlama	1,00 - 1,79	1,80 - 2,59	2,60 - 3,39	3,40 - 4,19	4,20 - 5,00
Değerlendirme	Hiç	Az	Orta	Çok	Tam

Tablo 3. Anket sonuçlarının değerlendirilmesi

Madde numarası	Tam		Çok		Orta		Az		Hiç		Ortalama (x)
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
1	78	39	42	21	49	24,5	15	7,5	16	8	3,75
2	64	32	65	32,5	42	21	17	8,5	12	6	3,76
3	30	15	37	18,5	54	27	43	21,5	36	18	2,91
4	23	11,5	39	19,5	61	30,5	39	19,5	38	19	2,85
5	51	25,5	61	30,5	47	23,5	21	10,5	20	10	3,51
6	13	6,5	18	9	56	28	57	28,5	56	28	2,37
7	23	11,5	34	17	66	33	49	24,5	28	14	2,87
8	8	4	11	5,5	27	13,5	59	29,5	95	47,5	1,89
9	63	31,5	61	30,5	46	23	17	8,5	13	6,5	3,72
10	17	8,5	22	11	32	16	72	36	57	28,5	2,35
11	18	9	39	19,5	68	34	45	22,5	30	15	2,85
12	18	9	37	18,5	70	35	48	24	27	13,5	2,85
13	12	6	28	14	70	35	54	27	36	18	2,63
14	44	22	45	22,5	53	26,5	31	15,5	27	13,5	3,24
15	39	19,5	43	21,5	59	29,5	37	18,5	22	11	3,2
16	3	1,5	11	5,5	18	9	55	27,5	113	56,5	1,68
17	11	5,5	20	10	63	31,5	64	32	42	21	2,47
18	40	20	64	32	54	27	27	13,5	15	7,5	3,43
19	77	38,5	66	33	36	18	11	5,5	10	5	3,94
20	34	17	35	17,5	60	30	35	17,5	36	18	2,98

III. BULGULAR ve TARTIŞMA

Sanayide çalışanları iş kazaları ve meslek hastalıklarından korumak, iş yerinin ve yapılan işin veriminin artırılması, çalışanların motivasyonunu yükseltmesi ile işine daha sıkı bağlanması; işçi sağlığı ve güvenliğine önem verilerek, çalışanların bu konuda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesiyle yakından ilgilidir [4]. Bu nedenle ileride iş hayatına ara kademe teknik eleman olarak adım atacak Gümüşova Meslek Yüksekokulu İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği, Metalurji, Kaynak Teknolojisi, Makine

Resim ve Konstrüksiyonu ve Üretimde Kalite Kontrol programları öğrencilerine yöneltilen Madde 1'deki "*İş sağlığı ve güvenliği dersinin programınızda verilmesi gereken bir ders olduğuna düşünüyor musunuz?*" sorusuna katılım (X=3,75) ile "çok" düzeyinde gerçekleşmiştir. Elde edilen orana göre öğrencilerin büyük kısmının bu görüşe varması, öğrencilerin de konunun önemini farkında olduklarını göstermektedir.

Madde 2'de öğrencilere yöneltilen "*İş sağlığı ve güvenliği derslerinin iş güvenliği bilincini arttırdığına inanıyor musunuz?*" sorusuna katılım (X=3,76) ile "çok" düzeyindedir. Bu sonuca göre öğrenciler ön lisans eğitimleri sürecinde alacak oldukları İş sağlığı ve Güvenliği derslerinin iş güvenliği bilinçlerini arttıracığı görüşünde birleşmişlerdir. Sanayiye ara kademe teknik eleman yetiştiren meslek yüksekokullarına bu konuda büyük sorumluluk düşmektedir.

Madde 3'teki "*Ders hocalarınız tarafından iş güvenliği konusunda yeterince bilgilendirildiniz mi?*" sorusuna katılım (X=2,91) ile "orta" düzeyindedir. Madde 4'te öğrencilere yöneltilen "*Eğitim gördüğünüz bina ve laboratuvarlarda iş sağlığı güvenliği ile ilgili uyarı levhaları yeterli mi?*" sorusuna katılım ise (X=2,85) ile "orta" düzeyindedir. Madde 3'te elde edilen sonuca göre ön lisans programlarında ders veren öğretim elemanlarına daha fazla sorumluluk düştüğü söylenebilir. Ayrıca, Madde 4'te elde edilen sonuca göre de bina ve laboratuvarlardaki iş güvenliği ile ilgili eksikliğin belirlenmesi ve bu eksikliklerin tamamlanması konusunda meslek yüksekokulu yönetimine de sorumluluk düştüğü söylenebilir. Madde 5'de "*İş güvenliği levhaları sizi iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönlendirmede etkili olacağını düşünüür müsünüz?*" sorusuna katılım (X=3,51) ile "çok" düzeyindedir. Elde edilen bu sonuca göre iş güvenliği levhalarının eğitim ve öğretim gördükleri alanlarda bulunması iş güvenliği bilincinin artırılmasında faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sonuç, Madde 3 ve Madde 4'te sorulan soruların sorumlularına düşen görevin önemini de göstermektedir.

Madde 6'da öğrencilere yöneltilen "*İş güvenliği öğrenimi ve uygulama noktasında siz ve arkadaşlarınızın yeterli hassasiyeti gösterdiğinizine inanıyor musunuz?*" sorusuna katılım (X=2,37) ile "az" düzeyindedir. Madde 7'de ise "*Mesleğinizle ilgili iş sağlığı güvenliği ile alakalı yönetmelik, mevzuat ve diğer yayınları (kitap, makale, vb) araştırıyor musunuz?*" sorusuna katılım (X=2,87) ile "orta" düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre öğrenciler işçi sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimin önemli olduğu bilincinde olmalarına rağmen bireysel olarak üzerlerine düşen sorumluluk konusunda gerekli hassasiyeti göstermediği bulgulanmıştır.

Madde 8'de "*Programınızdaki diğer derslerinizin hocaları, mesleki derslerinizle ilgili iş sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli uyarıları ve bilgilendirmeleri yapıyor mu?*" sorusuna katılım (X=1,89) ile "az" düzeyindedir. Madde 9'da ise "*Programınızdaki derslerin içeriğine iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir konu veya bölümün konmasını faydalı bulur musunuz?*" sorusuna katılım (X=3,72) ile "çok" düzeyindedir. Bu sonuçlara göre mesleki derslerin içeriğine revize edilmesi ve ders anlatımlarında uygulamada karşılarına çıkabilecek tehlikelerden ve risklerden bahsedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Madde 10'da öğrencilere yöneltilen "*Programınızla ilgili güncel iş kazaları ve meslek hastalıklarından haberdar mısınız?*" sorusuna katılım (X= 2,35) ile "az" düzeyindedir. Bu sonuca göre öğrenciler iş hayatında karşılaşılabilecekleri iş kazaları ve meslek hastalıkları konusunda yeterli bilinç düzeyinde değildirler. Madde 11'de "*Staj yaptığınız yerlerdeki uyarıcı işaretler ve levhaların çalışanları yeterince yönlendirdiğine inanıyor musunuz?*" sorusuna katılım (X=2,85) ile "orta" düzeyindedir. Madde 12'de "*Staj yaptığınız yerlerdeki yöneticilerin iş güvenliğinin önemi ile ilgili bilince sahip olduklarına inanıyor musunuz?*" sorusuna katılım ise (X=2,85) ile "orta" düzeyindedir.

Madde 11 ve 12,'de elde edilen sonuçlara göre öğrenciler staj yaptıkları işletmelerde hem yöneticilerin hem de iş güvenliği konusunda alınan tedbirlerin yeterli olmadığı söylenebilir.

Madde 13'te “*Ulusal ve uluslararası düzeydeki kongre, sempozyum ve toplantıları takip ediyor musunuz?*” sorusuna katılım (X=2,63) ile “orta” düzeydedir. Bu sonuca göre öğrenciler işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yapılan ulusal ve uluslararası etkinliklere yeterli ilgiyi göstermediği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bu konuda düzenlenen etkinlikler hakkında bilgilendirilmesi ile bu sorunun düzeyinin arttırılabileceği düşünülmektedir.

Madde 14'te öğrencilere yöneltilen “*Programınızda ilkyardım ile ilgili derslerin verilmesini faydalı bulur musunuz?*” sorusuna katılım (X=3,24) ile “orta” düzeydedir. Madde 15'de “*İş kazalarına maruz kalan bir kişiye nasıl bir ilk müdahale yapılması gerektiğini biliyor musunuz?*” sorusuna katılım (X=3,2) ile “orta” düzeydedir. Madde 16'da “*İş kazaları ve meslek hastalıklarının işçiye, işverene ve devlete olan maliyetlerinden ve zararlarından haberdar mısınız?*” sorusuna katılım ise (X=1,68) ile “hiç” düzeyindedir. Elde edilen bu sonuçlara göre öğrencilerin ilkyardım konusunda bilinç düzeylerinin düşük olduğu ve bu konuya daha fazla önem verilmesi gerekmektedir. Ayrıca iş kazaları ve meslek hastalıklarının işçi, işveren ve devlete olan maliyeti konusunda öğrenciler daha fazla bilgilendirilmelidir.

Madde 17'de “*İş sağlığı güvenliğine dikkat etmenin iş verimliliği ve kaliteyi arttırdığını düşünüyor musunuz?*” sorusuna (X=2,47) ile “orta” düzeydedir. Elde edilen sonuca göre öğrenciler iş güvenliğinin iş verimliliği ve kaliteyi etkileme konusundaki bilinç düzeyleri düşük düzeydedir. Bu bilinç düzeyinin arttırılması için öğrencinin gerek kendisine gerekse eğitim öğretim hayatı içerisinde muhatap olduğu tüm kurumlara (meslek yüksekokulu, staj yapılan işletme v.b.) önemli sorumluluklar düşmektedir.

Madde 18'de öğrencilere yöneltilen “*İş sağlığı ve güvenliği konusunda okul dışındaki eğitim, seminer ve bilgilendirme toplantılarına katılıyor musunuz?*” sorusuna katılım (X=3,43) ile “çok” düzeyindedir. Bu soruya katılım düzeyinin yüksek çıkmasına Gümüşova Meslek Yüksekokulu'nda almış oldukları ön lisans eğitimleri haricinde DÜYEM (Düzce Üniversitesi Yaşam Boyu Eğitim Merkezi) ve HEM (Halk Eğitim Merkezi) bünyesinde açılan çeşitli eğitim ve seminerlerin etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Madde 19'da öğrencilere yöneltilen “*Mesleğiniz ile alakalı kkd (kişisel koruyucu donanımları) lerin iş kazalarını ve meslek hastalıklarını engelleyeceğine inanıyor musunuz?*” sorusuna katılım (X=3,94) ile “çok” düzeyindedir. Bu sonuca göre öğrencilerin iş esnasında kullanılan kişisel koruyucuların öneminin farkında olduğu söylenebilir.

Madde 20'de ise öğrencilere yöneltilen “*Yürürlükte olan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzüklerden haberdar mısınız?*” sorusuna katılım (X=2,98) ile “orta” düzeydedir. Bu sonucun çıkmasında İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği programı haricindeki dört programda öğretim programındaki ders içeriklerinde iş güvenliği ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzüklerin yeterli düzeyde bulunmamasın etken faktör olduğu düşünülmektedir. Bu sonucun çıkmasına neden olan diğer bir etken de Madde 7'de de bulgulandığı gibi bireysel olarak üzerlerine düşen sorumluluğu (*iş güvenliği ile ilgili yönetmelik, mevzuat ve kitap, makale, vb yayınları takip etme, okuma*) yerine getirmemeleridir.

IV. SONUÇ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlar söylenebilir;

1. İş güvenliği bilinci oluşturulmasında ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının azaltılmasında gerekli iyileştirmelerin gerek eğitim kurumlarına, gerekse işletmelere önemli sorumluluklar düşmektedir. İş hayatına hazırlanan öğrencilere eğitim kurumlarında yeterli düzeyde teorik ve pratik bilgilerle donatılarak ISG bilinci oluşturulması gerekmektedir. İşletmelerde ise becerilerini ve mesleki deneyimlerini dikkate alarak her çalışana gerekli pratik bilgi ve talimatların verilmesi; özel her durumda belirli bir işleyle elde edilecek sonucun belirtilmesi gerekmektedir. Bunun yanında, belirli bir iş için gerekli bilgi ve teknik ustalığın ve aranılan vasıfların edinilmesini sağlayacak eğitimin verilmesi iş güvenliği bilincinin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Burada, belirli bir işe ya da mesleğe başlamadan önce verilecek ilk eğitimin yanı sıra çalışılan yerin değiştirilmesiyle, yeni yöntemlerin kullanılmasıyla veya başka bir işe transferle gerekli hale gelen ek eğitim söz konusu olabilir [8]. Ayrıca eğitimde edinilen bilgilerin güncellenmesine yönelik yenileme kursları verilmesi, daha ileri düzeylerde eğitim sağlayarak işçilerin belirli periyotlarda bilgilendirmeleri, mevcut bilgilerini geliştirmelerine ya da daha ayrıntılı bilgilerle belirli bir alanda uzmanlaşmalarına yardımcı olunması iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaltılmasında önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.
2. İş kazaları ve meslek hastalıklarından en çok çalışanlar ve işverenler zarar görmektedir. Bu sebeple başka bir müdahaleye mahal vermeyecek bir iş güvenliği bilinciyle çalışmalarının sağlanmasının gerekli olduğu söylenebilir. İş güvenliği kültürünün gelişiminde okul ve işyeri eğitiminin önemli olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla İSG eğitimine özellikle temelden başlatılarak eğitimin tüm kademelerinde özellikle de mesleki ve teknik eğitim veren eğitim öğretim kurumlarında verilmelidir. Meslek Yüksekokullarındaki İSG eğitimlerinin hedeflerinden biri de çalışanlarda iş güvenliği bilincini oluşturmaktır. Bu bilincin geliştirilmesi, işyerlerinde oluşabilecek riskleri ortadan kaldırmada en etkili yollardan biri durumundadır. İş güvenlik kültürü kavramının içeriği henüz iyi biçimde açıklanamamış olmakla birlikte, pek çok araştırmada “işçi ve işverenlerin risk ve güvenlik kavramlarına davranış geliştirme süreci” olarak tanımlanmaktadır [9].
3. İş kazaları ve meslek hastalıkları çok faktörlü bir sorun olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu sorunun sadece yasama ve denetim gibi geleneksel devlet fonksiyonlarıyla çözülebilmesi mümkün değildir. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının büyük bir oranda insan temelli nedenlerden kaynaklandığı da düşünülecek olursa İSG eğitiminin iş güvenliği bilincinin oluşmasında ne denli önemli olduğu anlaşılacaktır [10]. Dolayısıyla iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim ve öğretimde kullanılan bilgi, belge ve materyallere, internet, bilgisayar veri tabanları, görsel-işitsel materyaller, yayın dizileri, bilgilendirici belge ve monografiler v.s çeşitli yollardan kolayca erişilebilmesi ve herkesin bu materyallerden faydalanması toplumun iş güvenliği bilincinin artırılmasında önemli olacağı düşünülmektedir.
4. Eğitim kurumlarında okutulan derslerin önemli olduğu ve müfredatlarında belirli periyotlarda gerekli güncellemelerin yapılması, çalışma hayatına atılacak öğrencilerin iş güvenliği bilinçlerini daha üst seviyelere çıkarması ve bu sayede de iş hayatında maruz kalabilecekleri iş güvenliği riskleri ve tehlikelerinden kendilerini ve sorumlu oldukları kişileri/birimleri koruyabilmeleri bakımından daha faydalı olacakları sonucuna varılmıştır.

V. KAYNAKLAR

- [1] E. Yurtsever, G. Özdemir *Mühendis ve Makine Dergisi* **50(592)** (2009) 2.
- [2] İ. Kılış, S. Demir *Çalışma İlişkileri Dergisi* **3(1)** (2012) 23.
- [3] *İşçi Sağlığı ve Güvenliği Raporu*, MMO Yayınları, (2012).
- [4] A. Özçift, B. Uysal, Ş. Kurt *Teknoloji Dergisi* **8(2)** (2005), 191.
- [5] “Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”, 07/04/2004 tarih ve 25426 sayılı resmi gazete.
- [6] B.O. Alli, “*Fundamental Principles of Occupational Health and Safety*”, International Labour Office, Geneva, (2001).
- [7] M. Sarıkaya, A. Güllü, M.N. Seymen *TUBAV Bilim Dergisi* **2(3)** (2009) 327.
- [8] B.O. Alli, “*İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Prensipleri*”, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayınları, (2001).
- [9] M. Simard, “*Safety Culture and Management*”, Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, Vol: II. Geneva, (1998).
- [10] H. Ceylan *Electronic Journal of Vocational Colleges* **2(2)** (2012), 94.